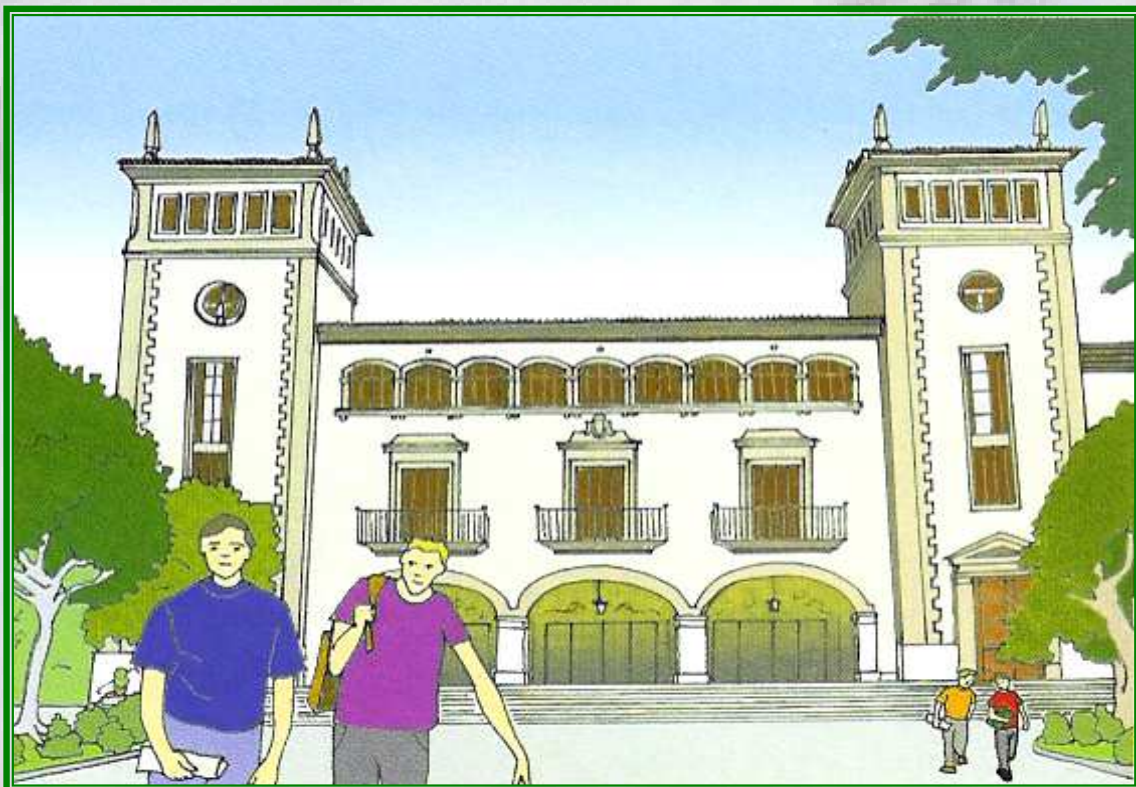

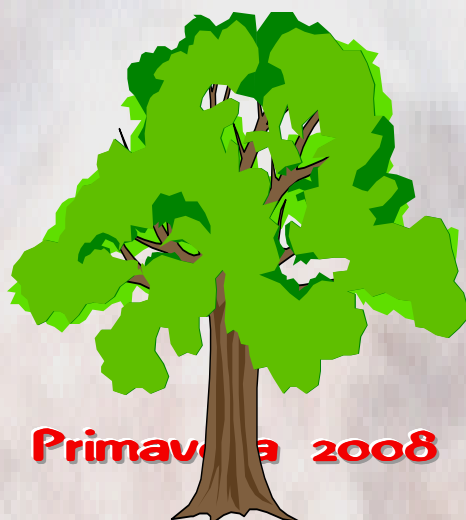

Modèlics i modelicons

Maig 2008

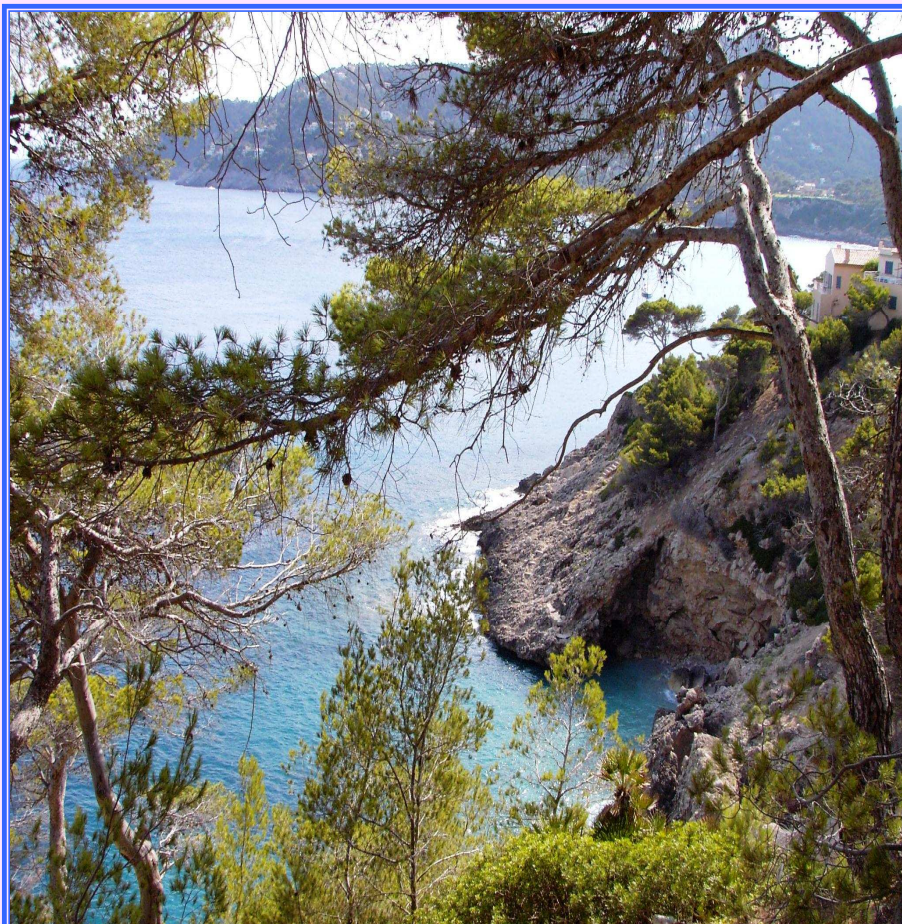
Espècie de revista, butlletí o la que sigui

nº 17

Primavera 2008

*« Sap que la soca més s'enfila,
com més endins pot arrelar »
(Joan Alcover)*

L'estiu arriba, ja el camp oneja
vestit d'espigues coloret d'or ;
pel cel puríssim ja el sol flameja
i de la terra s'eixampla el cor.

...

Per entre cairades roques
llunyana guaita la mar,
que, mesclada amb el celatge,
par que diga: *més enllà !*
Tot vessa harmonia i vida,
tot canta un himne sagrat ...
Gràcies Déu, que per sentir-lo
un cor me vareu donar !

(M.Costa i Llobera. Una diada de juny)

Fotografia de G.Rosselló .

Modèlics

i modelicons

Maig 2008

Espècie de revista, butlletí o lo que sigui

nº 17

Per a començar...

Reflexions des de Burundi

per Sebastià Salom Mas

En Jaime Sancho s'aprofita una vegada més de la nostra amistat, i de la meva debilitat davant la possibilitat d'escriure, per a demanar-me el favor de redactar dues paraules per a començar la revista... És que no tenia ningú més enfora a qui demanar-li-ho ?

Això em recorda una anècdota de l'any 1974, quan, després d'haver passat els meus primers cinc anys a Burundi i el bisbe em va enviar a Sa Pobla, el primer dia que hi vaig anar en cotxe amb els meus pares, després de passar per Porreres i Montuïri i Sant Joan i Sineu i Llubí... mon pare em va demanar: "I què és? que cap d'aquests pobles no anava bé? El bisbe no n'ha trobat cap de més enfora per enviar-t'hi ?"

Anècdotes a part, i com que aviat farem la reunió de condeixebles per a celebrar el 41 aniversari d'ordenació, se m'ocorre pensar que molts de nosaltres ens trobam a la frontera dels 65 anys (pam envant pam enrere) i aquesta és una edat que sol ésser de canvis, sobretot per als qui se jubilen d'una feina civil, i pot ser una bona ocasió per a fer un balanç.

Ens podem fer preguntes a molts de nivells: a nivell personal, a nivell familiar, a nivell professional, a nivell de fe, etc.

Com que en Jaume m'ha agafat per sorpresa, i donat que el balanç de la meua vida ja el vaig fer davant tots vosaltres a una reunió de condeixebles de no sé quin dels anys passats, permeteu-me unes senzilles reflexions sobre un dels temes que m'apassionen del Burundi, com és la seva llengua, el kirundi, una llengua riquíssima de vocabulari, de matisos, d'imatges, de possibilitats d'inventar noves paraules, de frases fetes i proverbis..., però pobríssima a l'hora d'expressar conceptes abstractes. Com es pot dir consciència, o responsabilitat, o llibertat, o perfecció? I quan trobes una paraula, o una combinació de paraules, o un neologisme per a expressar un d'aquests conceptes, encara et pots demanar si darrere aquelles paraules capten el significat que tu els vols donar. Saber-te expressar en kirundi ja és difícil. Poder-los entendre a ells quan parlen, encara és més difícil. I quan penses que t'entenen o que els entens, encara et manca saber si, més enllà de les paraules concretes, capten o captes tot el seu significat.

Però, la veritat, disfrut com una vaca de poder jugar amb les paraules en una llengua com el kirundi. I aquesta és una de les meves satisfaccions personals.

Una altra satisfacció, aquesta a nivell de fe o de vivència cristiana, és la de poder estar al costat (no m'atrevesc a dir "compartir la vida", perquè seria mentida) dels preferits de Jesús, que són els més pobres. Déu ens estima a tots i a cadascú així com som, però no pel fet de ser així com som, perquè ell voldria que fóssim millors i que fóssim més feliços i que estiguéssim més bé. Si estima més els pobres deu ser perquè no tenen els recursos suficients per a sortir de la seva situació per ells mateixos. Poder estar uns anys més al seu costat és ja per a mi com una gran gràcia de Déu.

Sebastià Salom

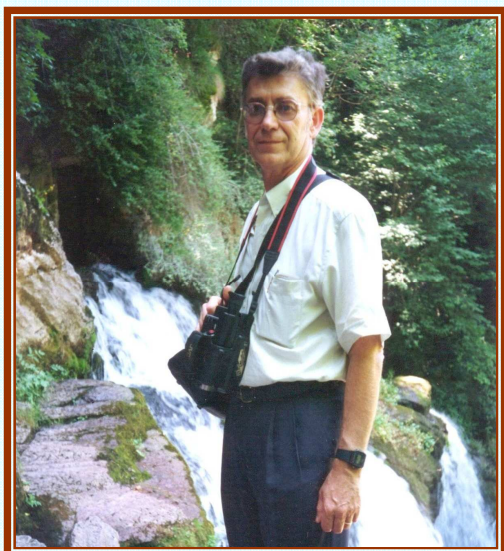
(Arxiu de J. Bauzà)

Dels nostres arxius...

Aquest document té un doble valor sentimental: El contingut del mateix i el text que és un manuscrit de Mn. A.M. Alcover

" BENEDICITE "

Mater pietatis, tu Regina Apostolorum, tu sacerdotalis ordinis praesidium et decus. De tot igitur beneficiis a te et per te, Mater amantissima, acceptis, habentes memoriam gratiam, eo fidentius in sinum caritatis tuae gementes confugimus, eoque anxius operam tuam, pro difficultatibus temporum, imploramus. Tibi nosmetipsos et quaecumque sunt animi et corporis bona omnesque vires ac labores omnes, in animarum salutem susceptos vel suscipiendos, penitus committimus, devovimus, consecramus. In corda tua fideliter conquiescentes, sic fave nos et excita, ut quod assidue petimus, in spiritu sanctissimae nostrae vocationis magis quotidie magisque per te perficiamus. Amen. ~~~~~ Benedictio mensae ante prandium. V. Benedicite V. Benedicite. V. Oculi omnium in te sperant Domine et tu das illis escam in tempore opportuno. Aperis tu manum tuam et implebis omnia benedictione. Gloria Patri et Filio et Spiritui sancto Sicut erat in principio et nunc et semper et in saecula saeculorum. Amen Kyrie eleyson, Christe eleyson, Kyrie eleyson Pater noster.... V. Et ne nos inducas in tentationem R. Sed libera nos a malo Oremus Benedic, Domine, nos et haec tua dona quas de tua largitate sumus sumpturi. Per Christum Dominum nostrum. R. Amen	Tube, Domine, benedicere Bem. Mensae celestis participes facias nos Rex aeternae gloriae. Rx. Amen. ~~~~~ Post prandium Tu autem, Domine, misere nobis R. Des gratias. V. Confiteantur tibi, Domine, omnia opera tua R. Et sancti tui benedicant tibi Gloria Patri... Sicut erat... Agimus tibi gratias, omnipotens Deus, pro universis beneficiis tuis! Qui vivis et regnas in saecula saeculorum. R. Amen. Laudate Dominum omnes gentes, laudate eum omnes populi Quoniam confirmata est super nos misericordia ejus, et veritas Domini manet in aeternum. Gloria Patri.... Sicut erat... Pater noster.... V. Et ne nos inducas in tentationem R. Sed libera nos a malo V. Dispersit, dedit pauperibus R. Iustitiae ejus manet in saeculum saeculi V. Benedicam Dominum in omni tempore R. semper laus ejus in ore meo. V. In Domino laudabitur anima mea R. Audiant mansueti et loquentur V. Magnificat Dominum meum R. Et exaltemus nomen ejus in idipsum. V. Sit nomen Domini benedictum R. Ex hoc nunc et usque in saeculum. Oremus Retribuere dignare, Domine, omnibus
---	--

Amb el cor en la mà

Antoni Bennassar

Silenci, que ja comença el darrer acte

No m'ho puc creure. Si sembla que era l'altre dia que ens trobàvem al Seminari per examinar-nos d'ingrés en aquell refectori tan llarg, amb aquelles taules de marbre blanc... i fred.

Jo aleshores tenia onze anys, i alguns de vosaltres inclús menys.

I ara ja ens trobam a les portes de la jubilació.

Veritablement "tempus fugit".

Deu fer cosa de dos anys, un dia que vaig entrar a una tenda de comestibles per comprar no sé què, la dependenta m'enflocà aquesta: "li regal això per als seus néts". Em vaig quedar d'una peça. Pels meus néts !! Això ja no es pot dissimular, vaig pensar.

I ara ja n'he complit 65. Els vaig complir l'octubre passat. Ja podria estar jubilat, però vaig sol·licitar una pròrroga d'un any.

Els motius de l'allargament són diversos. El principal és que m'agrada l'ensenyament i la meva tasca actualment no és feixuga. Només don 12 hores lectives a la setmana, quasi totes a alumnes de segon de batxillerat. Sempre m'he duit bé amb els alumnes, i aquesta activitat m'esperona i em manté productiu.

Sé que entre els docents hi ha molta gent cremada perquè ha de fer la feina en condicions inadequades o perquè pateix un distanciament entre el que pensa i sent i el que ha d'ensenyar, o pel fet d'ensenyar a alumnes que no volen aprendre. A mi no m'ha costat gaire motivar-los (no a tots naturalment).

Jo, per sort, puc parlar del que pens i visc a la classe. Els profes de filosofia i ètica tenim aquesta sort. Això no significa que sovint no hagi d'explicar pensaments que no coincideixen amb els meus, però pens que aquests pensaments eren vitals per als filòsofs que intent explicar, i això m'ajuda a posar-hi interès.

Una altra raó que em fa continuar és que encara tenc els fills que depenen de mi, i les despeses són considerables. (Ja sabeu que els jubilats cobren manco).

Però no vull amagar que tenc una altra motivació per continuar: em faltava un any de cotització a la Seguretat Social per poder fruir d'una pensió màxima.

La meva intenció és jubilar-me a finals d'aquest any. Però no ho vull dir molt fort perquè alguns se n'han enterat i ja m'han cercat feines.

Què com veig la meva jubilació? Idò, tenc els sentiments dividits.

Per una banda he de dir que no en fris gens.

A vegades pens que enyoraré la meva feina. És molt important contribuir en la maduració de la gent jove !.

Però per una altra banda sé que tendré molt de temps per dedicar a allò que jo vulgui, sense haver de complir cap horari. Sense timbre, ni haver de dir: "callau, atlots !", etc..

Certament tenc molts de llibres per llegir que fan cua. I una cosa que em fa il·lusió és la possibilitat de fer alguns viatges, inclús pens aprofitar-me dels viatges que programa Inserso per a la gent gran, que són molt econòmics.

Una de les tasques que indubtablement ocuparan part del meu temps seran les feines domèstiques. Com ja he dit, els meus fills encara estudien i la meva dona està ben lluny de la seva jubilació, de manera que em tocarà a mi exercir de cuiner i d'altres tasques d'aquest estil.

També vull afegir que l'edat no m'ha minvat les ganes d'aprendre i, per això, voldria trobar algun curs d'alguna matèria que m'interessés, per apuntar-m'hi. Sé que, si visqués a Barcelona o a Madrid, no em faltarien oportunitats interessants, però a Mallorca no és igual.

Esper que sortiran coses d'interès.

El que no vull és estar sense fer res. Crec que no passarà això, a no ser que em faltàs la salut que, gràcies a Déu, per ara no em falta. Només tenc aquelles coses que són pròpies de l'edat

Entre els meus desitjos també hi tenc el d'aprofundir en algun tema religiós. Em referesc a fer una espècie de reciclatge. Per cert, últimament vaig fer un mini curs amb en Llorenç Tous i m'agradà molt.

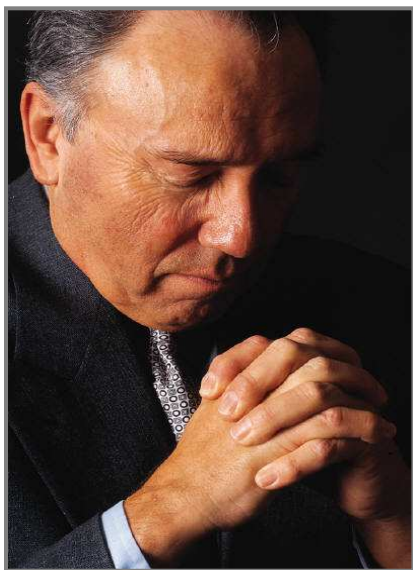
El tema era l'Evangeli de Sant Joan. Realment en Llorenç s'ha obert molt, i a més em demostrà que és un creient ben convençut.

I, per damunt de tot, vull aprofitar el temps lliure per viure sense presses. Aprofitar els moments per conversar amb els amics i coneguts. Observar les coses que, per estar massa ocupat, m'han passat desapercebudes. Repensar tot allò que sempre he donat per suposat, sense aturar-m'hi molt. Redescobrir l'encant natural de la nostra illa, el caràcter de les persones, escoltar música...

He començat dient que començ el darrer acte, i la veritat és que no sé si serà curt o llarg, però el que vull és que sigui intens, i si és possible, el millor.

És veritat que no tenc la força d'abans, però tenc els ulls més oberts i puc percebre millor el fons des d'on surten els malentesos. Tampoc tenc la pressa que em feia passar de llis davant moltes situacions.

Supòs que al començament em trobaré estrany, però estic ben segur que m'hi aniré acostumant com ho han fet en Jaume i els altres companys que ja estan jubilats. Pens demanar-los consells sobre aquesta nova situació.

I tendré més temps per pregar, que és la millor forma d'omplir el temps. Ja ho digué en Tomeu Català a l'homilia del funeral de sa mare: "Quina sort poder pregar!".

Toni Bennasar

(*Nota de la Redacció:* Ho he llegit i tornat llegir i hi ha una cosa que m'hagués agradat molt veure escrita en aquest article però que no he glapit per cap lloc: "*Tendré temps per a poder-me fer càrrec de sa revista*". Voltros ho heu pillat en cap moment ?)

A LA RECERCA D'UNA TEOLOGIA DEL PROGRÉS

Per **Sebastià Salom**

Després del Concili Vaticà II a Amèrica del Sud va néixer una teologia que es va anomenar teologia de l'alliberament.

A Africa es fa necessària una altra teologia, la teologia del progrés.

Dades:

1a A les classes que impartesc a l'escola secundària de Mutumba (Rabiro) el tema del 9è curs (alumnes d'entre 16 i 20 anys) és sobre LA CONDUITE CHRÉTIENNE (la conducta cristiana) i el llibret del professor (els alumnes no

tenen llibre, sinó que prenen apunts al seu quadern de les explicacions del professor) em sembla bastant ben fet, perquè el punt de partida és que la conducta cristiana s'ha de basar en una vida viscuda d'acord amb l'evangeli, i parla del manament nou de Jesús, de les benaventurances i de la importància de complir l'esperit de la llei més enllà del compliment extern, però la major part del text es dedica a explicar els 10 manaments de la Llei de Déu.

A mi m'ha semblat que pot ser interessant, aquí a Burundi, afegir una nova lliçó, com ara la següent:

Le premier commandement de Dieu: participer à l'oeuvre de la création.

Dieu a créé l'homme et la femme à son image, pour leur faire participer à son oeuvre de la création. Il ne leur a pas donné la terre cultivée ni les maisons construites ni les vêtements pour s'habiller, et il leur a ordonné:

"Soyez féconds, multipliez, emplissez la terre et soumettez-la; dominez sur les poissons de la mer, les oiseaux du ciel et tous les animaux qui rampent sur la terre" (Gn 1,28).

Après son péché de désobéissance Dieu les a châtiés en disant:

"À force de peines tu en tireras subsistance tous les jours de ta vie" (Gn 3, 17). "À la sueur de ton visage tu mangeras ton pain" (Gn 3,19).

Le travail, qui après la création était un commandement de Dieu pour dominer et soumettre la terre, après son péché est devenu un châtement. Le travail est pour l'homme une nécessité, et pour certaines cultures et dans certains milieux avoir un travail est plutôt une chance.

Dans la longue histoire de l'humanité on trouve des cultures et civilisations qui par différentes circonstances (un milieu hostile, une climatologie adverse, des ennemis toujours aux aguets) ont fait du travail un souci et un moyen pour l'ambition du pouvoir, pour s'enrichir et dominer les peuples voisins. Celles cultures, comme celle de l'Égypte ancien et du Moyen Orient qu'on trouve à l'Ancien Testament, ainsi que celle du peuple juif, ont eu tendance à se confier à leurs propres forces et s'oublier de Dieu. Et c'est pour cela que Moïse a dû donner à son peuple les dix commandements, afin qu'il se rappelle de son Dieu, il revienne à la foi, au culte et à la confiance en Dieu, de qui tout dépend, et non pas seulement de l'effort humain.

Mais aussi dans l'histoire de l'humanité il y a des autres cultures, qui ont fait du travail un simple moyen de subsistance, qui ont vécu et vivent au jour le jour. Celles cultures ont la tendance à ne pas travailler que le strictement nécessaire pour survivre, sans se soucier d'améliorer leurs conditions de vie. Ils se confient trop aux biens de la nature ou dans les mains de Dieu. Ils pensent souvent que la richesse des autres pays leur vient parce que Dieu leur a donné une terre plus riche, et ils attendent que le développement leur vienne de l'aide extérieure. Ils ne songent même pas que le vrai développement ne leur arrivera que de leur propre travail. Ces peuples ne devraient pas oublier le tout premier commandement de Dieu, celui de travailler la terre, de la soumettre et la dominer, sans oublier, bien sûr, les dix commandements de Dieu, ainsi que les autres enseignements issus de la Bonne Nouvelle de Jésus Christ.

Per als qui no saben francès ho tradueixo a continuació:

El primer manament de Déu: participar a l'obra de la creació.

Déu ha creat l'home i la dona a la seva imatge, per a fer-los participar de la seva obra de la creació. Déu no els va donar la terra cultivada ni les cases construïdes ni la roba per a vestir-se, i els va ordenar:

"Sigueu fecunds, multiplicau-vos, ompliu la terra i sotmeteu-la; dominau els peixos de la mar, els ocells del cel i tots els animals que s'arrosseguen damunt la terra" (Gn 1, 28).

Després del seu pecat de desobediència Déu els va castigar dient-los:

"A força de penes sobreviuràs tots els dies de la teva vida" (Gn 3, 17). "Amb la suor del teu front mangeràs el pa" (Gn 3, 19).

El treball, que després de la creació era un manament de Déu per a dominar i sotmetre la terra, després del seu pecat es converteix en un càstig. El treball és per a l'home una necessitat, i per algunes cultures i en alguns llocs tenir un treball s'ha convertit en una sort.

Durant la llarga història de la humanitat es troben cultures i civilitzacions que per diferents circumstàncies (un medi hostil, una climatologia adversa, uns enemics sempre a punt d'atacar) han fet del treball una preocupació i un mitjà per a l'ambició de poder, per a enriquir-se i dominar els pobles veïns. Aquestes cultures, com ara la d'Egipte antic i de l'Orient Mitjà que trobam a l'Antic Testament, com també la del poble jueu, han tingut la tendència a confiar en les seves pròpies forces i oblidar-se de Déu. I és per això que Moisès va haver de donar al seu poble els deu manaments, a fi que se'n recordàs del seu Déu, que retornàs a la fe, al culte i a la confiança en Déu, de qui depèn tot, i no solament de l'esforç humà.

Però també dins la història de la humanitat hi ha altres cultures, que han fet del treball un simple mitjà de subsistència, pobles que han viscut i es limiten a viure al dia. Aquestes cultures tenen la tendència a no fer més feina que l'estrictament necessària per a sobreviure, sense preocupar-se de millorar les seves condicions de vida. Es confien massa en la naturalesa i en les mans de Déu. Pensen sovint que la riquesa dels altres països els ve perquè Déu els ha donat una terra més rica, i esperen que el progrés els vingui de l'ajuda exterior. No poden ni tan sols imaginar que el vertader progrés no els arribarà si no prové del seu propi treball. Aquests pobles no haurien d'oblidar el primer de tots els manaments de Déu, que és el de treballar la terra, de sotmetre-la i dominar-la, sense oblidar, és clar, els deu manaments de Déu, com també els altres ensenyaments sortits de la Bona Nova de Jesucrist.

2n. Un altre punt de partida és el Sínode Diocesà de la nostra diòcesi de Gitega, el qual en la seva etapa prèvia envia a totes les parròquies una sèrie de qüestionaris, que responen els cristians que es reuneixen mensualment a les seves comunitats de base. També nosaltres els capellans hi aportam les nostres respostes. Vet-aquí la resposta dels capellans mallorquins que treballam a Burundi sobre el tema del progrés (que segurament caurà com una gota de diferent color, estranya o extravagant, que es diluirà i desapareixerà dins la mar gran):

Per als qui no saben kirundi, ho tradueix al final:

ITERAMBERE

Ibibazo:

- 15- Twese turabona ko mu Burundi hari ubukene? Ni ubuhe? Buva kuki? Mbega mubona twoburwanya dute?
- 16- Hari abavuga ko n'igwirana ry'abantu riri mu biteye ubukene. Muvyiyumvirako iki? None abakristu twogira gute? Ukwemera kwiwe kwomurikira gute ivyo akora?
- 17- Mubona Ekleziya yofasha gute muri ukwo kurwanya ubukene?
- 18- Hari ibindi bibazo canke ivyiyumviro mwoba mufise bijanye n'iyi ngingo?

15-18 inyishu z'ibibazo ica rimwe

- Itegeko Imana yahaye abantu ba mbere, imaze kubarema, ryari itegeko ry'ugukora, iry'ukugaba isi, iry'ukurondoka n'ukugwira isi yose. Imana yari yabahaye agashusho kayo kobatuma guheraheza irema. Ayandi mabwirizwa cumi yaje mu nyuma z'iryo rya mbere.

Abazungu benshi bameze nk'abamenyerereye kurangura rya tegeko rya mbere, bagaheza bakagira ngo vyose bivuye mu maboko yabo bakibagira Imana ntibayisenge ntibayisabe.

Abarundi benshi nabo ntibama bibagira gusenga Imana, n'aho kera bayisenga ukundi, ariko bakagira ngo vyose biva kuri yo, bakaba bameze nk'abapfa gutega amashi ngo Imana ibahe ivyo bakeneye.

Ubwenge buva i muhana. Ubukene bwo mu Burundi ntibuvu ku gihugu kitarimwo ibikwiye. Eka, isi y'Uburundi ni nziza, nta bushuhe bwinshi nta n'imbeho nyinshi birimwo, imirima imera neza, imvura yama igwa mu bihe bimenyekana. Abarundi benshi bamenyerereye gukora ibikenewe ku musi ku musi, ntibaziganye. Bamenyerereye kuronka imfashanyo zivuye ku Mana, bakongera bakamenyera kubaho ku mfashanyo zivuye mu bindi bihugu. Abadagi n'abongereza be n'abakristu b'abazungu bafashije abarundi mu bitari bike, ariko mu vy'ukuri babagiriye nabi kuko babamenyerereye kuronka imfashanyo zivuye mu mahanga.

Igihe abapatri bera ba mbere bashitse mu Burundi, bari bavuye i Bulaya, ari ho abazungu bari bibagiye Imana, ubutumwa b'ubukristu i Bulaya muri ca gihe, nk'ubu, n'ubw'ukwibutsa abazungu ko Imana iriho, ko ata majambere boronka Imana itabishatse, kuko vyose biva ku Mana. Abapatri ba mbere bashitse mu Burundi babandaniye kwigisha Ijambo ry'Imana nk'uko abazungu bari barikeneye. Ariko dusanga ko abarundi mu vy'ukuri bari bakeneye izindi nyigisho. Ko Imana iriho bari babizi, ko Imana ikwiye gusengwa n'ugusabwa bari babizi, kandi bahora babigira. Ivyo bari bakeneye kumenya n'uko itegeko rya mbere ry'Imana riri iry'ukugaba isi, iry'ugutera imbere ngo tumererwe neza.

Abarundi n'ubu bakeneye kumenya ko amajambere y'abazungu avuye mu maboko yabo no mu bwenge bwabo. Bakeneye kwibuka ko ubwenge buva i muhana.

Igwirirana ry'abantu ubu rigora abazungu, kuko umwana wese mu kizungu atwara imyanya mire mire y'indero, agatwara n'amafranga menshi. Ariko mu Burundi bwa none s'uko bigenda. Umwana wese azana vyinshi mu rugo, kuko akiri muto afasha umuryango mu bitari bike. Mu Burundi haracari ubukene bw'amaboko: amashamba atari make atararimwa, haracari imyuga itari mike ikeneye amaboko, nk'iyukwubaka, nk'iyubusaramara, nk'iyukubarira impuzu, nk'iyukubumba amatafari n'amategura, nk'iyukudandaza.

El progrès

Preguntes:

15. Tots veim que a Burundi hi ha pobresa? Quina és aquesta pobresa? D'on prové? Digueu com veis que l'hauríem de combatre?
16. N'hi ha que diuen que el fet de tenir molts de fills és causa de pobresa. Què hi pensau vosaltres? Què hauríem de fer els cristians? La seva fe com ha de dirigir els seus actes?
17. Com veis que l'Església podria combatre la pobresa?
18. Hi ha altres preguntes o pensaments que tingueu sobre aquests temes?

15-18 resposta global a totes les preguntes

-El manament que Déu va donar als primers homes, després de la creació, va ser el manament de treballar, de dominar la terra, de multiplicar-se i omplir la terra. Déu els va crear a la seva imatge perquè li ajudassin a completar la creació. Els altres deu manaments varen venir molt després d'aquell primer.

La majoria d'europaus sembla que estan acostumats a complir aquell primer manament i acaben per pensar que tot prové dels seus braços i s'obliden d'adorar i de pregar a Déu.

La majoria de burundesos en canvi no s'obliden d'adorar a Déu, encara que antigament l'adoraven d'una altra manera, i pensen que tot prové de Déu, i fàcilment es limiten a parar les mans esperant que Déu els doni lo que necessiten.

La gent s'espavila per la necessitat (proverbi de Burundi). La causa de la pobresa del Burundi no és perquè en el país no hi hagi les coses necessàries. No. La terra de Burundi és bona, no hi fa molta de calor ni molt de fred, els sembrats creixen bé, la pluja cau regularment en les èpoques que tothom ja sap. Els burundesos s'han acostumat a fer les feines necessàries per anar al dia, i no estalvien. S'han acostumat a rebre l'ajuda que els ve de Déu, i també s'han acostumat a viure amb l'ajuda que els ve d'altres països. Els alemanys i els belgues, com també els cristians europeus han ajudat els burundesos en molts d'aspectes, però en veritat els han fet un mal, perquè els han acostumat a viure de les ajudes que vénen de l'exterior.

Quan els primers pares blancs varen arribar a Burundi, venien d'Europa, i en aquells moments els europeus havien començat a oblidar-se de Déu, i la missió del cristianisme a Europa en aquell moment, com també ara, és la de recordar als europeus que hi ha un Déu, que no hi hauria progrés si Déu no ho volgués, perquè tot prové de Déu. Els primers capellans que varen arribar a Burundi varen continuar aquell mateix discurs, predicant la Paraula de Déu tal com els europeus la necessitaven. Però ara veim que els burundesos en veritat necessitaven uns altres sermons. Que Déu existeix ells ja ho sabien, que Déu ha de ser adorat i que hem de pregar, també ho sabien, i ja ho feien abans. Allò que necessitaven saber és que el manament primer de Déu és el de sotmetre la terra, el de progressar, perquè estiguem més bé.

Els burundesos també ara necessiten aprendre que el progrés dels europeus prové dels seus braços i de la seva intel·ligència. Els burundesos necessiten aprendre allò que diu el seu proverbi "La gent s'espavila per la necessitat".

El fet de tenir molts de fills actualment és un problema per als europeus, perquè cada infant els ocupa molt de temps per a l'educació i els costa molts de diners. Però a Burundi no és el mateix cas. Cada infant

aporta moltes de coses a la casa, perquè des que és ben petit ja ajuda la família en molt d'aspectes (cercar aigua, cercar llenya, guardar les cabres, guardar la casa, cultivar...). A Burundi encara hi ha molta manca de braços: hi ha molta selva sense cultivar, hi ha molts d'oficis sense exercir, com ara de construir, de fusteria, de cosir, de fer totxos d'argila o teules, de dedicar-se al comerç.

5. Salom, des de Burundi

PER TERRES CARIBENYES

Entrevista a Joan Sunyer, Jaume Sancho i Toni Mateu

per Antoni Bennassar

Qui havia dit que a en Jaume Sancho ningú no aconseguiria moure'l de ca seva? Tots els que ho pensàvem ens hem equivocat, perquè un dia, no fa encara 2 mesos, va accedir a acompanyar la seva dona (Na Maria) i la seva filla (Nàina) per les terres dels purs "Cohiba".

Això sí, acompanyats per un amic nostre, que deu ser una de les persones mallorquines que millor coneix Cuba. Ja heu endevinat que estic parlant de'n Joan Sunyer.

Bé idò, d'aquesta experiència parlarem ara que estam junts a can Joan, en aquesta casa tan acollidora i tan alegre, des d'on sentim l'olor i el renou de la mar, que tenim a pocs metres.

Som 4 persones que enrevoltam la taula: En Joan Sunyer (l'amfitrió), En Jaume Sancho, en Toni Mateu (que va anar a Cuba aquest any passat

també amb en Joan) i jo, l'únic que no coneix Cuba, però que els faig de Sherlock Holmes.

Ja he encès la pipa i m'he posat el capell de detectiu i... ala ! a fer preguntes.

La veritat és que em fa ganes escoltar-los perquè l'altra dia, dinant amb ells i amb en Joan Bauçà, en parlaven amb tant d'entusiasme que m'agafaren ganes d'anar-hi. Això sí, acompanyat del mateix guia. Tots eren ben conscients que sense en Joan no haurien vist la meitat de coses.

Anem per feina, idò.

JO.- Jaume, com va ser que et deixares convèncer per fer aquest viatge tan llargarut, tu que ets tan casolà ?

JAUME.- He de dir que m'hi dugueren ... La meva dona un dia enflocà aquesta a en Joan: "Quan me jubili ens has de dur a Cuba !". I en Joan li contesta: "No fa falta esperar que et jubilis. Hi podem a anar en voler". N'Aina s'hi apuntà i de seguida començaren a planejar-ho tot entre ells ... Aquí has de veure què pint jo a ca nostra ! La veritat és que em feia molta vessa partir, però ara n'estic molt content.

JO.- I com ho organitzàreu ?

JOAN.- Nosaltres volíem estar a l'Hotel Plaza, que és cèntric. Està ben prop de "La Habana Vieja", però no hi havia places i ens haguérem de conformar amb el Riviera, que està molt més a la perifèria. Però quan arribàrem a Cuba ens digueren que hauríem de canviar d'hotel ... i ens dugueren al Plaza, on noltros volíem anar ! Coses dels cubans ! Són així.

JO.- És ben ver que heu nascut amb la guixa per amunt.

Bé, quina part véreu de Cuba ?

JAUME.- Apart de L'Havana férem dues excursions molt interessants: a Viñales i a Varadero. Aquesta última em va encantar. Si anar a Cuba fos com anar a Roma hi tornaria, per a passar 8 dies a Varadero. És un paradís, i no tens la sensació de la verticalitat que et donen la majoria d'hotels d'aquí. Allà predomina una perspectiva d'horitzontalitat que s'estén fins a la mar.

Des de la platja no en veus cap d'hotel... i estan allà mateix,

JOAN.- *Aquests hotels s'han construït durant els últims 20 anys, i la majoria pertanyen a cadenes mallorquines. Hi pots trobar hotels de'n Barceló, de la cadena Sol, etc., i aprofitaren l'experiència d'aquí.*

Aquestes empreses paguen els sous dels seus treballadors a l'Estat cubà, i aquest paga només una petita part (un 10% ?) als treballadors...

Això suposa una entrada molt important de divises per a l'Estat.

JAUME.- *El turisme és la gran entrada amb que compta l'Estat per a garantir els serveis bàsics de la gent (salut, escoles, vivenda, treball...) I, apart d'això, pel seu treball els paga una petita quantitat (equivalent a una oscil·lació que podria anar d'entre 10 a 30 euros mensuals) per a totes les seves despeses. Amb això han de viure.*

JO.- *Però, com es pot viure amb 10 euros ?*

JOAN.- *L'Estat sap que no és possible i per això es gira a l'altra banda quan la gent fa contraban de tabac o d'altres coses. Deixa que cadascú se solucioni la vida... Allà la paraula "solucionar" té un significat quasi màgic. És ben freqüent sentir l'expressió: "Yo te lo soluciono" o "Tenemos la solución de su problema".*

Estan acostumats a haver-ne de solucionar molts de problemes.

TONI.- *Una forma habitual de cercar-se la vida són les propines. Una vegada un conductor d'autobús ens parlava molt clar i, apart de manifestar-nos les ganes de sortir del país, ens expressava la necessitat de completar el sou amb propines: "¡ Aquí se vive de las propinas !"*

També et trobes amb molta gent que et demana almoïna pel carrer.

JO.- *Ara m'agradaria que em parlàssiu dels canvis que s'han produït aquests últims anys.*

JAUME.- *S'han obert bastant. Noltros mateixos, per exemple, vàrem poder contemplar la reacció de la gent davant el permís recent d'entrar als hotels: Hi entraven en massa. Sobretot a la nit... hi veus moltes cubanes !*

JOAN.- *Un canvi que jo veig és en relació al turisme. Abans, fa uns 20 anys, la majoria de turistes que visitaven Cuba tenien una intenció ben clara: aprofitar-se de la llibertat sexual d'allà. Ara proliferen altres turismes, com el familiar, el cultural, etc.*

JAUME.- *Però l'oferta de serveis sexuals als turistes encara és ben freqüent. Si vas sol pel carrer, ben aviat et trobaràs amb alguna al·loteta que t'oferirà els seus serveis. A mi això em passà 3 vegades.*

TONI.- *A mi, dues.*

JOAN.- *Un altre canvi és el relacionat amb la presència policial i militar als carrers. Abans te'ls trobaves dins la sopa. Cuba era un poble pres pels militars. Ara no és així. Encara que aquest canvi és més visible dins la ciutat que a fora.*

JO.- *I l'Església què hi pinta ?*

JOAN.- *Molt poc ! Però reconec que hi ha hagut un canvi significatiu des de la visita del papa Joan Pau II. Fa 20 anys anar a Missa podia significar inclús perdre la feina. Ara fins i tot fan processons.*

JAUME.- *Un 41% de la gent es confessa catòlica, que no vol dir practicant, perquè la veritat és que hi va ben poca gent a les Esglésies.*

JOAN.- *El Cancellier de la diòcesi de l'Havana em digué: "No podemos hacer mucho, pero al menos el ambiente ahora no nos es hostil".*

TONI.- *Però l'Església a Cuba és molt conservadora i retrògrada. Molt diferent de la del Brasil. No s'han donat compte tan sols que existeix una "Teologia de l'alliberació".*

I en Toni, que fins ara havia estat més bé escoltant perquè la veritat és que era difícil entrar en conversa a causa de la vivacitat en que s'intercanviaven la paraula en Jaume i en Joan, ara treu uns apunts i comenta :

TONI.- *Visitarem unes cosines d'en Joan a un barri summament pobre, amb uns carrers plens de clots, i una casa petita i extremadament envellida. Tenen dues filles, les dues separades (això és el nostre pa de cada dia) i ...*

JOAN.- *Són ben normals les separacions perquè les parelletes allà són molt primerenques, a més que no tenen espai per a la intimitat dins les cases, que són molt petites i super ocupades.*

TONI.- Però, em deixareu continuar o què... ?

Bé, en aquesta casa (i crec que deu ser representativa) no hi vaig veure cap signe de caire religiós, ni vaig notar cap al·lusió a la religiositat durant tota la conversa.

La revolució que feu Fidel fa 50 anys arrancà de soca-rel aquest sentiment. Allà no existeix una cultura religiosa.

JO.- Com és la gent ?

JAUME.- Jo hi vaig percebre uns certs aspectes molt llatins, molt espanyols: indolència en el treball, però molt d'enginy, viure natural ...

TONI.- El seu nivell cultural en alguns temes, com és ara la salut, és alt. Una cosina d'en Joan em parlava d'unes anàlisis que li havien fet, i en parlava amb molta precisió terminològica.

JOAN.- I donen molta importància a la forma de vestir. No tendran sabó, però van elegants.

JO.- Què pensen de Fidel Castro ?

TOTS.- Per a ells és un mite. És indiscutible. Si passa alguna cosa dolenta, el disculpen. Diuen: "Si Fidel lo supiera, esto no habría pasado". Com aquí en temps d'en Franco...

JO.- Parlau-me de com és la ciutat de l'Havana.

JAUME.- L'Havana és preciosa... o era preciosa. Els edificis, que són colonials, cauen per descuidats. Tot es perdrà. No es fan rehabilitacions.

TONI.- L'any 1959 Fidel distribuí aquests edificis entre diverses famílies i ningú no s'ha preocupat mai més de mantenir-los.

Les cases cauen a troços... S'està enderrocant el seu tresor històric.

I quan una casa cau, queda un solar... Res no és substituït.

JAUME.- També vaig observar una certa complicitat amb els espanyols. No debades hi romanguérem durant 400 anys.

Ah!... i no hi veus gens de racisme, malgrat la quantitat de mulats i negres que s'hi passegen. Hi ha una gran integració de races.

JO.- Us vareu trobar amb en Pere Fons ?

JAUME.- Per desgràcia no va ser possible. Però sabem que hi fa molt bona feina, i molt acceptada per la gent i pel govern mateix...

JOAN.- La seva gent diu que és un sant ! Jo en altres viatges sí que l'he vist, i una vegada em digué: "Aquí pots exercir la misericòrdia, però no pots predicar la justícia".

TONI.- Comprà un mul per a recollir la llet, per a després repartir-la entre la gent més necessitada... Els capellans el tenen per comunista.

JOAN.- Té una rentadora a la parròquia, i la gent hi va a rentar la roba, que després estenen a casa seva.

Un membre significat del partit a Cienfuegos digué: "Si alguien le toca, tendrá que verse con nosotros".

Les autoritats li fan més cas a ell que al bisbe... el qual n'estava ben enfadat.

I arribats a aquest punt ens adonàrem que s'havia fet tard, en Toni tenia un comprimís per atendre i donàrem la conversa per acabada.

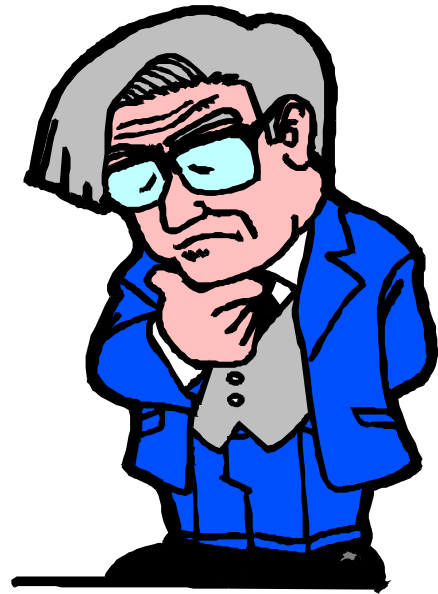
Però el tema de Cuba resta ben obert perquè sembla que en Joan, que l'estima molt, no serà la darrera vegada que hi vagi, inclús és possible que hi faci estades més llargues.

Però d'això ja ens ne parlarà ell mateix un altre dia.

Toni Bennassar

Reflexions

D'en Joan Bauzà i Bauzà

DUALITATS

DUES SETS

No sol hi ha la set d'aigua. L'home té altres tipus de sets. Hi ha les sets socials, les sets que els membres d'una societat pateixen a un moment determinat. *«Quines són les dues classes de set que jo percebo que estan patint els meus coetanis?»* La set d'obediència i la set d'exili. La distribució no és simètrica. El major percentatge de gent pateix set d'obediència, sols un petit tant per cent sofreix la d'exili.

Anem per la primera. Contràriament al que s'acostuma dir, no hi majoritàriament set de llibertat, sinó de tot el contrari, set de sotmetre's. Aquesta set moderníssima fou profetitzada fa un parell d'anys. Erick Fromm titulà un llibre amb aquestes paradigmàtiques paraules: *«El miedo a la libertad»*. Abans d'ell, Freud havia assegurat que el grup desitja ser governat per una força il·limitada. Adorno digué *«el món desitja que l'enganin»*, i jo m'he limitat a designar-ho tot amb la frase de Le Bon: *«hi ha set d'obediència»*. El fet que abans a qui s'obeïa es deia mestre o guàrdia o professor o magistrat i ara a qui s'obeeix es digui moda, statu quo, o lo políticament correcte, no canvia gran cosa l'essència de les coses. Sols hem canviat d'amo, però som iguals d'esclaus. Si abans es deia *«Mande, señorito»*, ara dèim *«quina és la moda?»*, però als dos s'atorga igual obediència.

L'altra set té més pocs patidors, però de cada vegada hi ha més gent que la pateix: set d'exili. No és altra cosa que les ganes de no participar de la marxa del món, d'aquest tipus de món i, no optant pel suïcidi, opten per fer-se un món interior, blindat contra les tesis culturals vigents, i viure, pagant el preu de la soledat, a una atmosfera més lliure.

DUES PROFECIES

No importa ser endevinaires, basta obrir els ulls i treure lliçons. Em referiré a coses que no és que un dia llunyà passaran, són coses que passaran ben prest. Profetitz aquestes dues : l'economia del món es situarà a l'oceà Pacífic i els dos grans negocis futurs seran les assegurances i els espectacles. Les dues profecies fan referència a economia. Un economista i escriptor francès que sembla tengui llinatge italià, Jacques Attali, profetitza molts aspectes d'aquests al seu llibre "Breu història del futur". El Pacífic compta ja amb tretze dels vint ports més grans del món, entre els quals Xangai, Hong Kong, Singapur, Nagoya i Dampier, i els intercanvis comercials superen de molt als de l'Atlàntic. Si encara hem de seguir, per inèrcia, parlant de la superpotència dels Estats Units, al manco diguem que la rellevància econòmica no se situa de Nova York cap aquí, sinó de Califòrnia cap allà. L'altra profecia econòmica és la següent : voleu posar negocis de futur? Els dos negocis de futur són assegurances i espectacles. I per què, ? se preguntarà. Els futuròlegs donen clares les raons. Diuen : Les grans necessitats de l'home d'avui es redueixen a dues : la necessitat de protegir-se contra les pors, i d'aquí el desig d'estar assegurat de tot, i la necessitat d'evadir-se de tot, i d'aquí el desig de distreure's. "La pela és la pela", negocis són negocis. Perquè l'home té por, l'assegures, i perquè no en tengui, el diverteixes. Si jo tengués vint anys, i no els tenc, i si a mi em fascinessin

Les empreses, i no em fascinen, no ho dubtaria : obriria una oficina d'assegurances d'espectacles al bell mig del Pacífic.

DUES PINTURES

Dues són, en la història, les pintures que han inquietat la humanitat : la Mona Lisa de Leonardo da Vinci, i Las Meninas de Diego de Velázquez. El gran tema de Mona Lisa és si la senyora riu o no. El gran tema de Las Meninas és si el rei està dins el quadre o fora d'ell. Recordem la composició del Museu del Prado: una sala de la cort de Felip IV, al centre la infanta Margalida Maria, rodejada d'unes dames que entraren al servei de la reialesa des de nines, quan eren menines, un ca a primera fila, al fons, una porta oberta. També al fons i al centre, un mirall. I és aquest mirall del fons, el punt neuràlgic de l'obra. Al mig del mirall hi ha, acompanyat de la reina, el rei. Què fa el rei allà?, És el rei pintat el punt central de la composició o és punt marginal? Reflexionem: Velázquez és considerat per a molts el millor pintor de la història, i Las Meninas és considerada la millor obra del pintor, i el lloc que ocupa el rei en el quadre és considerat el tema bàsic de Las Meninas. S'han escrit pàgines i pàgines sobre aquesta qüestió. Vos faig una confidència : de vegades pensant en Déu sovint m'he descobert pensant en Las Meninas : el rei no forma part de l'escena, però hi és. No té, com els demás personatges, una presència física, però la seva presència és real. Fins i tot és més visible que tots els altres, si aquests miren per avant el veuran d'una manera, si es giren al darrere el veuran reflectit en el cristall. El rei de Velázquez és com el Déu del cel : sembla que és el més prescindible del quadre, però de fet és el qui dona sentit a tota l'obra. El Déu del cel és com el rei de Velázquez: sembla el més prescindible de la societat, però és el qui dona sentit a tota la creació.

DUES VISITES

Visit Maternitat i, a continuació, Oncologia.

A Maternitat per veure na Marta i el seu infant parit.

A Oncologia per veure na Gabriela que pateix càncer.

En cada cas, l'habitació era compartida, cada ingressada estava acompanyada per familiars. A l'hospital, el mateix dia, les dues visites. Em semblaren a mi, dues visites molt semblants. Exceptuats òbviament els dos estats de les pacients, veia jo moltes característiques comunes. Dic exceptuats els pacients, perquè el part de na Marta va anar del tot bé i el cas de na Gabriela es complicà un poc més però n'arribà a sortir. Bé, el cas es que han passat uns mesos de tot això. I he tornat a veure, de llavors ençà les dues amigues, aquesta vegada ja a ca seva. Na Marta em parlà apassionadament del seu nin, dels avanços que anava fent. Na Gabriela del que em parlà fervorosament fou, curiosament, de les veinades d'habitació, que Cati vivia ara amb una filla, que Teresa tornava estar ingressada. I a partir d'aquests fets, la meva reflexió i el meu interrogant : que uneix més les persones, la felicitat o l'angoixa?, la felicitat de portar al món un ser nou o l'angoixa de pensar que un ser prest deixarà el món? Dit en altres paraules: què emparenta més : el naixement o la mort? Quina planta estableix més llaços afectius: la de maternitat o la d'oncologia ? No crec que sigui qüestió de plantes, dues veinades que tengueren, les dues, problemes de part continuen una gran amistat. A la pel·lícula "Ahora o nunca", Nicholson i Freeman interpreten dos malalts terminals que decideixen fer junts les mil tonteries abans de morir.

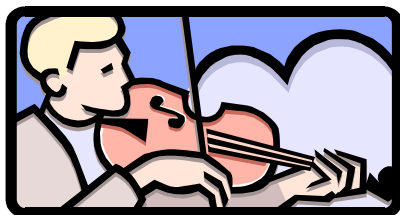
És el dolor el que més emparenta els humans.

De per vida quedes unit amb qui molt has patit.

Joan Bauzá

Recomanacions

MUSICA

L'ENFANCE DU CHRIST

Berlioz

SWR händsler classic

Recopilat per J. Bauzá

Una obra atípica

El oratorio “La infancia de Cristo” es una obra que Berlioz no escribió por encargo sino que nació de su inspiración artístico-espiritual. En efecto, se refiere ampliamente a ella en sus memorias. Le llevó cuatro años de trabajo y en ese largo proceso el músico francés se fue enamorando cada vez más de la original tarea. Constituye su penúltima obra importante, precisamente antes de “Las Troyanas”, y es la única de carácter religioso. Se presenta aquí un Berlioz diferente (incluso al principio firma con pseudónimo y afirma que se trata de una partitura de autoría de un antiguo monje), sin grandilocuencia y con sugestiva e íntima emoción.

El oratorio consta de tres partes: “El sueño de Herodes” (subdividido en seis escenas), “La fuga a Egipto” (tres partes y una obertura orquestal) y “La llegada a Saïs” (tres escenas).

Comienza con un Herodes amargado que, en una hermosa aria para barítono, dice soñar obsesivamente con un niño que lo destronará. Los adivinos que consulta le confirman la premonición y el rey da órdenes de matar a la criatura. Como señala Patricia Pouchulu: “en esta obra no hay nada superficial”. Desde las amenazas de Herodes hasta los angélicos coros o el adiós de los pastores, la narración refiere algunas escenas de la infancia de Jesús según la tradición y las leyendas. Hacia el final la Sagrada Familia es recibida (dos flautas y un arpa) por un hombre que les da acogida. El oratorio concluye magníficamente con un coro de niños *a capella* y un *pianissimo* de tenor.

Un “hecho extraordinario”

El conocido pensador español de formación germana Manuel García Morente, cuyo libro *Lecciones preliminares de filosofía* -que recogía su curso en la Universidad de Tucumán- inició enteras generaciones de jóvenes argentinos en esa disciplina, consideró como un hecho extraordinario la audición del oratorio de Berlioz.

En una carta de septiembre de 1940, que se hizo pública después de su muerte, le escribe a José María García Lahiguera sobre una experiencia personal que cambió el rumbo de su vida. García Morente había nacido en Jaén y los avatares de su vida y los de su patria quieren que se encuentre en abril de 1937 en París. El filósofo, ya viudo y en su madurez, reflexiona sobre su distancia con el cristianismo y está a punto de vivir una profunda conversión. En efecto, García Morente fue ordenado sacerdote en 1940 y murió en Madrid a principios de diciembre de 1942.

Escribe textualmente: “En realidad, había llegado al fondo de un callejón sin salida. Me dije a mí mismo que era necesario volver atrás y repensar de nuevo todo ese proceso intelectual que me había conducido a tan grotesca conclusión”. Mientras enciende la radio para tomarse una “tregua en el pensamiento”, están pasando música francesa: César Frank, Ravel y finalmente una desconocida obra de Berlioz. “intitulada *L’enfance de Jesús*”. Y confiesa: “No puede usted imaginarse lo que es esto si no lo conoce: algo exquisito, suavísimo, de una delicadeza y ternura tales que nadie puede escucharlo con los ojos secos”. Luego refiere las voces y la melodía (“pura, ingenua, verdaderamente divina”), para proseguir: “(la música) tuvo un efecto fulminante en mi alma. Una inmensa paz se había adueñado de ella. Sea lo que fuere, me veía a mí mismo hecho otro hombre”.

Y concluye: “En el relojito de pared sonaron las doce. La noche estaba serena y muy clara. En mi alma reinaba una paz extraordinaria. Me parecía que debía sonreír. Me senté de nuevo en el sillón y me puse a pensar lenta y responsablemente sobre mi nueva condición y el modo de vida que debía de adoptar. Como quien con sana alegría medita gozoso los preparativos de un anhelado viaje.”

Com sempre s'ha sentit dir: “Si bo és un consell, millor és un remei.” és per això que us adjunt una còpia d'aquest disc que ens recomana en Joan, amb les següents

Advertència i recomanacions

Advertència: Aquest disc és una còpia pirata. l'economia d'un jubilata no dona per a més.

Recomanacions:

Primera.- Per als que siguin de consciència molt estricta i els escrúpols no els permetin escoltar còpies pirata: **Se romp, se tira o es recicla el disc i santes pasqües ! Tan amics com sempre.**

Segona.- Si la consciència és només mitjanament estricta però no exempta d'escrúpols.

S'escolta el disc una o dues vegades i després s'aplica la recomanació primera.

Tercera.- Si el vostre tarannà moral més aviat s'acosta al meu i amb els anys heu aconseguit - aplicant les casuístiques que cadascú s'hagi pogut agenciar - que els escrúpols no us turmentin en excés, aleshores :

Escoltau aquest disc i guardau-lo en la vostra col·lecció per a tornar-lo fruir en festes senyalades. i oblidau-vos de les recomanacions primera i segona ... i que Déu ajudi al qui va tort. !

I per a acabar...

Cavil·lades d'un desenfeinat

De senectute :

Vellesa i vellesca...

J. Sancho

No és lo mateix començar a tornar vells que esser vells.

No és lo mateix envellir que haver envellit.

S'altra diassa vos parlava en un to més aviat optimista d'aprendre a envellir: "Envellir no és tan difícil" vos deia. És cert i no torn sa paraula arrere. Lo fotut no és envellir; lo realment "xungo" és haver envellit.

No és lo mateix "vellesa" que "vellesca"...

Sa vellesa té un punt de noblesa; sa vellesca és una pura ruïna. Ses cases que s'esbuquen, es sòtil amb moltes goteres, es fonaments que fan figa, i en lloc de pescar amb volantí començar a pescar a l'encesa ...

Hi ha un abisme molt important entre vellesa i vellesca. Com deia Martín Fierro:

*"Arrugas, calvicie o canas, son macanas.
Arrastrar los pies, esto es vejez !"*

"Arrastrar los pies, esto es vejez..." es fonaments que comencen a fer figa: ja et costa massa posar-te es calçetins, acotar-te ja és un acte d'heroisme i es metge que ja et comença a parlar de posar-te una pròtesi a sa cadera... Uep aquí ! No fotis !! Fins aquí hem arribat ! Aquest os se queda amb mi fins al final de sa carrera ! Ja hi he deixat tot es barram pes camí... Amb aquest os hem passat massa anys plegats per ara, a darrera hora, canviar de parella.

Abans de canviar d'os m'estim més canviar de metge.

Posats a canviar, podríem començar per un cap i acabar per s'altre. Començant per sa teulada... perquè lo que és es capell i sa memòria...

Sa memòria ??? Redell, sa memòria !!!

Vos ne volia parlar d'ella... però ara no me record què vos havia de dir !

Jo en qüestió de sa memòria ja recorr a unes *estratègies elementals* de pura lògica: “*Fa fosca, idò és es vespre*”, “*Fa sol, idò és de dia*”. Però com que ses setmanes i es dies tenen es mateix color, i jo no record moltes vegades si ens trobam a dilluns o divendres - i tampoc ho puc demanar a sa filla o a sa dona perquè a damunt encara em renyen -, aquí s’estratègia consisteix en anar-ho a mirar sempre en es Diari... si puc recordar on he deixat es Diari. Perquè no serà sa primera vegada que, necessitant alguna cosa, he pegat un bot a Carrefour i he trobat tancat... Per lo vist era diumenge. Per pura estratègia hauré de tornar establir es costum d’anar a missa tots es diumenges: Si no aclaresc res més, almanco sabré a quin dia em trop.

Per acabar amb això de sa memòria, vos voldria donar només dos consells: Primer, *Deixau-ho tot sempre a un mateix lloc* i es mateix costum vos durà a cercar-ho tot sempre allà on és ! Cada cosa en es seu lloc !

Segon, Es dia que ja no pugueu recordar on era es lloc de cada cosa, aleshores *vos asseis en terra i esperau que vos venguin a cercar !*

Darrerament, i per acabar del tot, només una altra consideració basada en aquest fet: En tornar vell t’encongeixes !

I es teu horitzó es torna més modest. I et canvia sa perspectiva de ses coses. No veus un horitzó tan ample i tan mesell de fets i coses com abans però, en canvi, veus amb manco distància ses que es troben més arran de sa terra.

Amb els anys te n’adones com ha anat canviant sa teva relació amb ses coses: De jove pretenia canviar el Món, més tard sa meva lluita va consistir en que el món no em canviàs a mi. Poc a poc vaig descobrir que el Món es canvia a trossets: se tractava només que *el meu redol* fos un poquet millor de com el vaig trobar, un poquet més amable i més humà... I aquesta és ara ja sa meva perspectiva, tranquil·la i sembla que definitiva.

Per això jo, *com es frare Miquel*, ja em despreocup de moltíssimes coses -“*Pes temps que em queda de viure en es convent, ja me’n fot de tots es frares*”- i procur viure en pau es temps que em quedi, sense obsessionar-me massa per ses grans coses o per temes massa amples i complicats... Ni tan sols me vull deixar preocupar massa per sa meva pròpia salut, cada cop més minsa. Per això cada matí me repetesc a mi mateix: “*Germà,*

ja està escrita sa planeta...
no importa encalcis cap metge:
quan no sigui es cap serà es fetge...
... i després seran tots dos !
Què has d’anar a tancar sa soll
quan es porc ja és dins sa pleta !”

Això me proporciona pau i descans, que encara que no sigui exactament lo mateix que “*descansar en pau !*” a prop s’hi fa ...

J. Sancho